

PEDOFILIJA, JEDAN OD OBLIKA SEKSUALNE PERVERZIJE

Selma Stočanin

Fakultet za kriminalistiku,
kriminologiju i sigurnosne
studije Univerziteta u Sarajevu

Adresa za korespondenciju:

Selma Stočanin

Fakultet za kriminalistiku,
kriminologiju i sigurnosne
studije Univerziteta u Sarajevu

Zmaja od Bosne 8

71000 Sarajevo

Copyright © 2013 Fakultet za
kriminalistiku, kriminologiju i
sigurnosne studije Univerziteta u
Sarajevu

Sažetak

Suprotno popularnom vjerovanju, nisu svi seksualni počinitelji kojim su meta djeca pedofili, i nisu svi pedofili počinitelji seksualnih delikata. Pedofilija je seksualni poremećaj koji je, tek zadnjih par godina sve više u fokusu stručnjaka, što je doprinijelo intenzivnijem istraživanju. U okviru sagledavanja uzroka pedofilije u posljednje vrijeme se razmatraju određene promjene na mozgu kod tih osoba. Sjedinjene Američke Države, kao zemlja sa najvećim brojem počinjenih seksualnih krivičnih djela na štetu djeteta, velika novčana sredstva ulažu kako bi se otkrio uzrok pedofilije, kao i načini liječenja. U skladu sa naporima kojima se ulažu da se dobiju takvi rezultati, ovaj rad je usmjeren na objedinjavanje svih postojećih informacija o pedofiliji, pojavi koja počinje, nažalost, i na području Bosne i Hercegovine biti sve aktuelnija. U radu će pored definicija pedofilije, klasifikacije i kategorizacije pedofila, njihovih osobina, biti prikazani najnoviji rezultati istraživanja o uzrocima ove pojave, kao i pripremnim radnjama pedofila, znakovima koji upućuju na seksualno zlostavljanje djece, te mjerama prevencije o kojima trebaju biti upoznati i djeca i roditelji.

Ključne riječi: *Seksualne perverzije, pedofilija, preventivne mjere*

UVOD

Najčešće korišten izraz za seksualno zlostavljanje djece je pedofilija. Pedofilija označava poremećaj seksualnog izbora, kod kojeg osoba doživljava djecu predpubertetske dobi kao seksualno uzbuđujuću. Pedofilija ne znači krivično djelo, već psihički poremećaj koji se, možda, kod većine pedofila nikada ne pretvori u akt. Seksualno zlostavljanje djece je najteži oblik zlostavljanja jer u sebi najčešće sadrži i druge oblike zlostavljanja, fizičko i emocionalno. Obavijeno je velom tajne, koje ostaje duboko zakopano u duši djeteta, ostavljajući trajne psihofizičke i socijalne posljedice na njegov dalji razvoj. Seksualno zlostavljanje djece, najčešće, se dešava u krugu porodice i u najvećem broju slučajeva zlostavljači su muškarci (otac, očuh, brat, rođak, itd.). No, zlostavljanja se mogu dešavati i van kuće, a potencijalni zlostavljači su treneri, komšije ili učitelji. Prema istraživanju bosanskohercegovačkih dnevnih novina "Dnevni list" iz februara 2009. godine na temu "Treba li oštrije kažnjavati pedofiliju?", očituje se zabrinutost građana zbog niskih kazni za seksualne napasnike djece. Gotovo u svih dvanaest gradova u kojima je sprovedeno istraživanje, više od 95% svih ispitanika je odgovorilo da ih treba oštrije kažnjavati. Također, javlja se potreba jačeg angažmana vlasti, škola i porodica, ali i zakonsko povećanje sankcija za počinitelje.

SEKSUALNE PERVERZIJE

"Seksualne perverzije su bilo koji oblik seksualnog ponašanja koji značajno odstupa od važećih normi i u datoj kulturi se primjenjuje kao patološki." L. Kron

Kada se govori o seksualnim deliktima, poremećaji seksualnog nagona imaju značajnu ulogu, jer veliki broj tih poremećaja može da dovede do kriminogene radnje, te postaju predmet kriminalističke obrade.

Poremećaji se najčešće pojavljuju kod osoba sa izraženim psihičkim poremećajima, kod psihopata, mentalno retardiranih i sl. Patologija seksualnog nagona, prema J. Veselu, a prenosi Ramljak dijeli se na sljedeća dva pojavna oblika: (Ramljak A., 1999, str. 372)

- kvantitativni poremećaji¹ i
- seksualne inverzije- perverzije.

¹ Kvantitativni poremećaji seksualnog nagona dijele se u dvije suprotne kategorije poremećaja: hiperseksualnost (satirijaza - ekstremno povišen seksualni nagon kod muškaraca i nimfomanija- ekstremno povišen seksualni nagon kod žena) i hiposeksualnost (frigidnost- vezan za ženske osobe kod kojih je ugašen libido i impotencija - nesposobnost postizanja erekcije, uz sasvim očuvan libido).

POJAM SEKSUALNIH PERVERZIJA

Seksualno ponašanje je ustvari naučeno ponašanje, gdje individua razvija svoju percepciju seksualnog zadovoljavanja, to jest šta je društveno prihvatljivo u okviru njegovog ili njenog okruženja. Ljudska seksualnost, nije više zasnovana na jednostavnom ponašanju, već je bazirana na naučenom ponašanju, aktivnosti i ispunjenju. Seksualna perverzija ili nastranost je patološka seksualna pojava koja se ispoljava u načinu doživljavanja orgazma. Radojčić B. seksualne perverzije i seksualne devijacije pojmovno poistovjećuje, smatrajući ih parafilijama² kao oblicima seksualnog ponašanja u kojima do seksualnog zadovoljstva ne dolazi normalnim seksualnim dijalogom. (Radojčić B., 1977, str. 9)

Kron L. vrlo jednostavno definiše seksualne perverzije kao bilo koji oblik seksualnog ponašanja koji značajno odstupa od važećih normi i u datoj kulturi se procjenjuje kao patološki. (Kron L., 1989, str. 72) Seksualne perverzije prema Logi S. obuhvataju sljedeće forme: (Loga S., 1999, str. 39-40)

- Egzibicionizam³ - poremećaj seksualnog nagona, gdje subjekt doživljava seksualno uzbuđenje pokazujući polni organ nepoznatim osobama (obično suprotnog spola) na javnim mjestima, bez želje ili namjere za bližim kontaktom. Obično čin pokazivanja genitalija je praćen masturbacijom.
- Voajerstvo je ponavljana ili stalna želja za posmatranjem ljudi pri seksualnom ili intimnom ponašanju.
- Homoseksualnost je seksualna nastranost gdje je seksualni nagon upravljen ka partneru istog spola.
- Pedofilija je seksualna nastranost gdje je seksualni nagon upravljen prema djetetu, obično u predpubertetskoj ili ranoj pubertetskoj dobi.
- Transvestizam je doživljaj seksualnog zadovoljstva pri oblačenju odjeće suprotnog spola.
- Fetišizam je izvrćen seksualni nagon, kada se doživljava zadovoljstvo opštenjem sa objektima koji su seksualno neutralni (rukavica, cipele, itd.).
- Sodomija (zoofilija) je seksualna perverzija koja podrazumijeva odnos sa životinjama.
- Nekrofilija je zadovoljavanje seksualnog nagona na lešu osobe suprotnog spola.

² Parafilije se odnose na neljudske objekte, patnju ili ponižavanje osobe ili njezinog partnera, djecu ili druge osobe koje to ne žele. Radi se isključivo o snažnim seksualnim maštanjima i potrebama koje su kod mnogo osoba kod kojih se parafilija javlja prelaze u djelo. Što se tiče kaznenog gonjenja tiče vrlo često gone pedofilija, sadizam, ozljeđivanje kod mazohizma. Podaci istraživanja govore da među parafilnim osobama protežu muškarci, a kada je riječ posebno o parafilijaskoj pornografiji - 50% osoba koje su tome sklone je oženjeno. (Kozarić- Kovačević D., Grubišić- Ilić, G., 1998, str. 191)

³ Ovaj termin prvi je u medicinu uveo Laeg Lasegue 1877. godine.

- Sadizam⁴ je pojava kada dolazi do zadovoljavanja seksualnog nagona kada se istovremeno partner podvrgne mučenju.
- Mazohizam⁵ je seksualna nastranost gdje dolazi do spolnog zadovoljstva u prilikama kada se doživljava bol, trpljenje, ponižavanje i uvrede.

John Money uveo je termin "ljubavna mapa" da bi opisao fenomen seksualne perverzije. "Ljubavna mapa nije prisutna po rođenju. Kao urođeni jezik, razlikuje se u nekoliko godina. To je razvojna slika ili obrazac u vašem umu (mozgu) i zavisi od onoga što ulazi kao specijalna čula. Ona opisuje vašeg idealnog ljubavnika i šta vi kao par radite zajedno u idealnoj, romantičnoj, erotičnoj i seksualnoj vezi. Ljubavna mapa prvo postoji u mentalnim slikama, u snovima i fantazijama, a tek onda se prenosi na radnje sa partnerom ili partnerima." Dovođenje programiranja ljudskog mozga zavisi od postnatalnih dovođenja iz okoline kroz specijalne osjete, posebno dodira, pogleda i sluha. Tokom postnatalne faze, ljudski mozak je podložan imanju programiranog, povećanog i uljepšanog sex-erotičnog, što će se tokom puberteta⁶ manifestovati kao parafilija. Na ove primjere ljubavne mape utiču kako biološki aspekti, tako i faktori sredine. (Gebeth V., 1996, str. 161)

Sjeme seksualne perverzije je usađeno ranije u psihu seksualnog prijestupnika. Međutim, seksualne perverzije se ne manifestuju sve dok prijestupnik ne uđe u pubertet, sjeme je gajeno kroz fantaziju, masturbatorne aktivnosti, kao i situaciono glumljenje ovih perverzija sa dobrovoljnim partnerom. Kada počinitelj stvarno počini krivično djelo, seksualna tema tog djela kao i aktivnosti koje on veže za svoje žrtve su već više puta bile obrađene u umu tog počinitelja. Seksualni događaj je kulminacija počiniteljevog psihosocijalno i psihoseksualnog stanja i razvoja, koji uključuje vanjske i biološke faktore.

"Mogao bih pripremiti dječaka i zamišljati da sam ga već pripremio u svojoj mašti, i tako nastaviti. To je skoro, kao uporaba priručnika "korak po korak pripremiti dječaka", a umjesto napisanog teksta koji je ispred mene, ja sam sve to imao u glavi i pripremao dječaka na jedan način i činio stvari o kojima sam već razmišljao, a kada bi se približavao presudan trenutak, započeo bi držeci dijete u krilu i ako nije ništa primijetio u mojoj fantaziji, znao bih da mogu prijeći na sljedeći stupanj, što može biti fotografisanje dječaka u njegovim kupaćim gaćicama. Tad bih ga mogao još malo milovati i dobiti erekciju i ako je to u redu, možda bih pričekao dok se on ne presvuče iz jednih kupaćih gaćica u druge i onda bih napravio još nekoliko fotografija." (Wyre, 1987.)

⁴ Termin dolazi od imena Markiza de Sadea, koji je zbog svojih seksualnih perverzija proveo 32 godine u zatvoru.

⁵ Termin je prvi upotrijebio Kraft Ebing, prema njemačkom književniku Leopold von Sacher Mazoch koji je u svom djelu "Venera u krznu" (opisuje mazohističku vezu stanovitog Serverina i lijepa, slobodoumne udove Wande von Dunajew čiji rob postaje) opisivao ovu vrstu seksualne perverzije.

⁶ Pubertet se kod djevojčica javlja između 10 i 15 godina, dok kod dječaka nešto kasnije, između 12. i 17. godine

PEDOFILIJA

Pedofilija potiče od grčke riječi *paidós* - dijete i *filéo* - volim, ljubim, a predstavlja spolnu nastranost, tj. seksualna sklonost prema djeci istog ili suprotnog spola. Radi se o djeci predpubertetske dobi. Američko udruženje psihijataru u svom Dijagnostičkom i statističkom priručniku za mentalne poremećaje (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder) iz 1994. godine definira pedofiliju kao čin zamišljenog uključivanja u seksualne aktivnosti s prepuberalnim djetetom kao preferirani ili jedini način doživljavanja seksualnog uzbuđenja. (Modly D., Korajlić N., 2002, str. 441)

Seksualna zlostavljanja djece (pedofilija) definira se kao interaktivni odnos između djeteta do 14 godine i odrasle osobe, kod kojeg je dijete objekt za seksualno zadovoljavanje ili objekt za ispunjavanje seksualnih potreba odrasle osobe. (Joachim Schneider H., 1999, str. 183) Pedofilija je spolna nastranost, seksualna sklonost prema dječacima, odnosno uopće prema djeci istog ili protivnog spola. (Klaić B., 1978 str. 1023) Pedofilija kao aberantan oblik seksualne inverzije u kojem je libidonozni objekt okrenut prema djetetu, krivično sankcionirano djelo, sa vrlo teškim i pogubnim srozavanjem takve nastrane osobe. (Ramljak A., 1999, str. 379). Kako navode Modly, Šuperina, Korajlić, "Pedofil je u pravilu punoljetna osoba koja se uključuje u bilo koju vrstu seksualne aktivnosti s osobama koja se uključuje u bilo koju vrstu seksualne aktivnosti s osobama koje su legalno definirane kao djecu. Pedofile nazivaju i "zlostavljači djece" (eng. Child Molester). (Korajlić N., Muharremi D., 2011, str. 625)

Tradicionalna kriminologija je gledala na pedofiliju kao na nešto što je rijetko. Istovremeno, psihoanaliza je otkrila dječiju seksualnost i seksualnu fantaziju, na osnovu čega se počelo prihvaćati mišljenje kako postoji mnoštvo lažnih optužbi. Počinitelji su najčešće bili neznanci, duševno oboljele i poremećene osobe. Delikti su se većinom pojavljivali u nižim slojevima. Psihičke posljedice prema žrtvi smatrane su nevažnim zbog dječijeg psihičkog fleksibiliteta, tako da se terapijski postupak sa žrtvom nakon proživljenog delikta nije smatrao obaveznim i potrebnim. Recidivizam seksualnih počinitelja držao se niskim. Savremena kriminološka i viktimološka istraživanja temeljito su izmijenila pojavnu sliku seksualnog zlostavljanja djece. Seksualni delikti usmjereni prema djeci često se događaju, nedovoljno su istraženi, teško ih je kontrolisati, a počinitelji su u samo rijetkim slučajevima psihički nemoralni. Posljedice su kod većine djece, nakon viktimizacije znatne i dugotrajne. Zbog toga je tretman žrtve neophodan. Seksualni zlostavljači naginju povratu, a liječenje je vrlo teško i usmjereno na umanjivanju nesocijalnog ponašanja. Pedofilski postupci mogu biti tjelesni, ali i netjelesni. Lakši oblici kontakta bez tjelesnog dodira uključuju: pokazivanje pornografskih slika djetetu; otkrivanje genitalija, masturbiranje pred djetetom, itd. Teži oblici kontakta uključuju tjelesni dodir. To su slijedeći postupci: seksualno dodirivanje i maženje, oralno- genitalni kontakti i analni kontakti, pokušaj silovanja i silovanje. Danas u svijetu postoje dva dobro organizovana oblika pedofilije. Prvi je poznat kao seksualni prstenovi⁷, a drugi kao dječija prostitucija⁸.

⁷ Seksualni prstenovi su najviše rasprostranjeni u zemljama Zapadne Evrope, gdje se djeca vrbuju preko njihovih roditelja ili staratelja ili preko djece koja su već uvedena u takav seks- prsten.

⁸ Sa dječjom prostitucijom povezan je i seks- turizam. Dječja prostitucija i seks- turizam predstavljaju

Za pedofilske aktivnosti sve češće se koristi Internet mreža, što predstavlja poseban problem s obzirom na njen slab nadzor. Pedofili obično posjeduju velike zbirke dječije pornografije, i oni time hrane svoju bolesnu maštu. Pedofili se, kada se radi o dječijoj pornografiji, dijele na tri različita tipa: (Modly D., 1999, str. 111)

- 1) zatvoreni (sakupljač skriva svoju sklonost od očiju javnosti i obično ne uznemirava djecu, on jednostavno vrijedno sakuplja i obogaćuje svoju kolekciju, ali to zadržava samo za sebe);
- 2) izolovani (sakupljač uznemirava djecu i pokazuje svoj materijal žrtvama),
- 3) djelitelj (voli se družiti s drugim pedofilima i uznemirava djecu).

Podaci govore da je dva puta više heteroseksualnih, nego homoseksualnih pedofila. Većina njih se zadržava na nivou raznih fantazija, dok je drugi dio aktivan u nastojanju da ostvari svoje želje. Heteroseksualni pedofili biraju djevojčice od 8 do 10 godina, dok homoseksualni pedofil bira stariji uzrast. Djevojčice su pet puta češće žrtve od dječaka.

Većinom su zlostavljači muškarci i to djeci poznate osobe. Rijetko koriste silu, već nagovaranje i potkupljivanje. Smatra se da su pedofili osobe koje teže povratku u idilu djetinjstva, nalazeći zadovoljstvo u slatkim snovima najranije dobi. Zbog toga im seksualnu punoću ne mogu pružiti drugi, osim djece. (Milosavljević M., 1999, str. 6)

KLASIFIKACIJA PEDOFILA

Burgess, Groht i Holmstrom su 1978. godine napravili tipologiju pedofila, te unutar tipologije naveli podtipove s različitim obilježjima. Tako postoje dva tipa pedofila, a to su:

1. situacijski pedofili,
2. preferencijski pedofili.

Situacijski pedofil

To su osobe koje nemaju stvarni seksualni interes za djecu, ali u određenim životnim situacijama, osobito stresnim, mogu eksperimentirati s djecom. Postoje sljedeće podvrste situacijskih pedofila: (Korajlić N., Muharremi D., 2011, str. 628-629)

- a) Regresivni pedofil se okreće djeci kao objektima seksualnog zadovoljavanja na trenutnoj osnovi. On uspostavlja s odraslima normalne lične i seksualne

---

kompleksan međunarodni problem. Sam akt dječje prostitucije obuhvata svaki akt primanja, obezbjeđenja ili ponude seksualnih usluga od djece ili podsticanje djece da glume u seksualnim scenama uz naknadu ili nagradu, ili bilo koji drugi akt koji su uključeni u ovaj zločin, čak i uz pristanak djeteta. Bosna i Hercegovina je u cilju borbe protiv ovog oblika seksualnog iskorištavanja djece i unapređenja svog zakonodavstva, 2002. godine ratifikovala Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječijoj prostituciji i pornografiji. Ovo je najznačajniji međunarodni dokument koji se odnosi na prodaju djece, dječju prostituciju i dječju pornografiju.

odnose. Psihološki pod uticajem nekog situacijskog stresa (razvod braka, problemi na radnom mjestu), ovaj tip izvršitelja doživljava dijete kao pseudo odraslu osobu. Često je ovaj tip zlostavljača oženjen i živi sa porodicom. On obično zlostavlja djecu koju ne poznaju. Tako su djeca žrtve situacije (mogućnosti). Iako su žrtve uglavnom djevojčice, mogu biti i dječaci kad su dostupni. Ovaj tip pedofila u pravilu ne mijenjaju prebivalište, zaposleni su, oženjeni i žive normalan porodični život.

- b) Moralno nekritični pedofil zlostavlja sve dostupne osobe, a djeca su samo jedna od kategorija mogućih žrtava. On nema poseban interes za djecu kao seksualne partnere. Ovaj tip pedofila motivisan je seksualnim eksperimen-tiranjem. Upušta se u različite neuobičajene seksualne aktivnosti. U njih mogu uključiti i svoju biološku ili usvojenu djecu.
- c) Neadekvatni ili naivni pedofil pati od nekog oblika mentalnog poremećaja, npr. retardacija, senilnosti i sl., koji ih onemogućava da razlikuju dobro od lošeg u odnosu na seksualne aktivnosti s djecom. Okolina ih smatra čudnim i bizarnim. Često su usamljeni, jer nisu u stanju uspostaviti odgovara-jući odnos s drugima. Ovaj tip pedofila ne nanosi žrtvama tjelesne ozljede. Najčešće eksperimentira s djecom neke seksualne aktivnosti kao što su: ma-ženje, držanje u krilu, ljubljenje, ali se ne upušta u spolni odnos (vaginalni, analni, oralni).

Neka tipična obilježja različitih vrsta situacijskih zlostavljača⁹

	Regresivni	Moralno nekritični	Seksualno nekritični	Neadekvatni
Osnovna obilježja	Loše vještine suočavanja s problemima	Koristi ljude	Seksualno eksperimentiranje	Socijalna neprilagođenost
Motivacija	Supstitucija	Zašto ne?	Dosada	Nesigurnost i znatiželja
Odabir žrtve	Dostupnost	Ranjivost	Novo i različito	Neprijeteće
Modus operandi	Prinuda	Mamljenje, sila ili manipulacija	Uključivanje u postojeće aktivnosti	Eksploatacija veličine, prednost
Pornografske kolekcije	Moguće	Detektivski magazini	Vrlo vjerovatno	Vjerovatno

Tabela 1.

Preferencijski pedofil

Ovo je vrlo opasan tip pedofila, jer percipiraju djecu kao izvor užitka. Oni preferira-ju djecu kao partnera u postizanju seksualnog zadovoljavanja.

- a) Sadistički pedofil je tip pedofila koji je razvio značajnu povezanost između seksualnog zadovoljavanja i fatalnog napada, jer napad ovih pedofila uvi-jek završava smrću žrtve. Oni biraju kao žrtve djecu koju ne poznaju. Oni

⁹ Milosavljević M., 1999; 104

se prikradaju žrtvama, a rijetko ih zavode. Često nasilno otimaju djecu na mjestima gdje se djeca okupljaju. Slijedi nanošenje boli i na kraju usmrćenje. Ovaj tip pedofila ne poznaje ljubav prema djeci na tradicionalan način. Njih jedino interesira nanošenje boli i usmrćivanje žrtve, nad kojima osjećaju veliku nadmoć. Nerijetko nakon usmrćivanja sakate žrtve, pa čak i dok su žive. Ako su žrtve dječaci mogu im odrezati penis i staviti u usta ili anus. Kad je riječ o djevojčicama, koje su također brutalno napadnute, fizičko nasilje je posebno usmjereno na genitalije. Delikte unaprijed planiraju i ritualiziraju. (Korajlić N., Muharremi D., 2011, str. 627)

- b) **Zavodnički pedofil**- on mami djecu pažnjom, darovima, privlačnošću, itd. Oni se mogu djetetu udvarati duže vrijeme, čak nekolicini djece istovremeno. Oni traže pažnju od djece. Ovaj tip izvršitelja nije prošao razvojnu fazu u kojoj, kao dijete smatra drugu djecu atraktivnom i poželjnom. On je postao fiksiran na rani stadij psihoseksualnog razvoja. Za razliku od regresivnog tipa pedofila, ovom tipu pedofila na treba nikakav prethodni povod za seksualno zlostavljanje djece, njihov interes za djecu je stalan i kompulzivan.
- c) **Fiksirani pedofil** je tip pedofila koji ima vrlo malo ili uopće nema nikakvih aktivnosti s vršnjacima, a uglavnom je riječ o samcima i smatraju ih nezrelim. Ovaj tip pedofila se osjeća neugodno u društvu drugih odraslih osoba. On odabire djecu kao seksualne objekte, jer su djeca manje zahtjevnna, pogodnija za dominaciju i manje kritična prema aktivnostima kojima su podvrgnuta. On nema namjeru fizički ozlijediti dijete. Djetetu kupuje darove kao sredstvo mamljenja i na taj način polako postaje blizak s djetetom. Običava primjenjivati oralno- genitalni sex, a stvarni spolni odnos se događa nakon dosta vremena.

Neka tipična obilježja različitih vrsta preferencijskih zlostavljača ¹⁰

Obilježje	Nezreli izvršilac	Regresivni izvršilac	Sadistički izvršilac	Fiksirani izvršilac
Opasan za dijete	NE	NE	DA	NE
Agresivna ličnost	NE	NE	DA	NE
Antisocijalna ličnost	NE	NE	DA	NE
Seksualna preferenca djeca	NE	DA	DA	DA
Nepoznato dijete	NE	NE	DA	NE
Snošaj	NE	DA	DA	NE
Prikradanje iz susjedstva	DA	NE	NE	NE
Otmica	NE	NE	DA	NE
Korištenje kompjutera	NE	NE	DA	DA
Veći broj žrtava	NE	NE	DA	DA
Namjera fatalnog nasilja	NE	NE	DA	NE
Upotreba zavođenja	NE	DA	NE	DA

Tabela 2.

¹⁰ Milosavljević M., 1999; 110

Eksploativni pedofil

Vremenom je navedenoj tipologiji dodan i treći tip pedofila, a to je eksploativni tip pedofila.

Ovaj tip pedofila traži djecu primarno za zadovoljenje svojih seksualnih potreba. On iskorištava djetetovu slabost na bilo koji način na koji može, i koristi se raznim strategijama i trikovima kako bi ih pridobio. Obično ne poznaje svoju žrtvu i uglavnom je nastoji izolirati od drugih i iz njezinog obiteljskog okruženja. Žrtvu vidi jedino kao seksualni objekt. Ovaj tip pedofila u pravilu ima dugu povijest kriminalnog ili antisocijalnog ponašanja. Vrlo je neugodan u društvu i često ga oni koji ga poznaju izbjegavaju. Vrlo je impulzivan, iritabilan i sklon naglim promjenama raspoloženja. (Korajlić N.; Muharremi D., 2011, str. 629)

KATEGORIJE PEDOFILA I NJIHOVE OSOBINE

Stručnjaci pedofile svrstavaju u nekoliko kategorija, tako da razlikujemo heteroseksualne, homoseksualne i biseksualne. Nekoliko je istraživanja pokazalo da čak 5% sveukupne populacije čovječanstva ima pedofilne maštarije, a to pokazuje i raširenost dječije pornografije, te trgovina djecom. Psiholozi tvrde kako pedofili najčešće imaju narcističke i antisocijalne karakteristike, te da im manjka empatije prema žrtvama.

Zlostavljač djece je na televiziji često prikazan kao "prljavi starac". Međutim, statistički podaci daju u potpunosti drugačiju sliku, sliku koja je u stvarnosti mnogo učestalija. (Charles E. O'Hara, Gregory L. O'Hara, 2003, str. 388-389)

- 1) **Spol.** Većina zlostavljača djece su muškarci, dok žene rijetko kad izvrše ovo djelo.
- 2) **Godine.** Iako zlostavljači djece mogu biti bilo koje dobi- starosti, od tinejdžera do starih ljudi, većina uhapšenih počinitelja ima ispod 35 godina.
- 3) **Inteligencija.** Inače, koeficijent inteligencije kod napadača je normalan. Ludilo ili mentalna retardacija nije više zastupljena, nego što je u općoj populaciji.
- 4) **Zapošljenje.** Pedofili mogu biti zaposleni na raznim mjestima i to kao osobe koje obavljaju različite poslove. Međutim, većina pedofila će tražiti zaposlenje i volontirati u organizacijama za mlade, samo da bi bili bliže i u većem kontaktu sa djecom.
- 5) **Poznanstvo sa žrtvom.** U većini slučajeva pedofil je svojoj okolini poznat kao tih i fin susjed, dobar sa djecom, itd. Inače je jako dobar prijatelj susjedi- ma koji imaju djecu, ali onog spola i godina koje njih zanimaju. Može proširiti svoj krug poznanika, postajući član tajnih časopisa dječije pornografije. Ono sadrži adrese pedofila sa kojima se može dopisivati i biti u kontaktu.

- 6) **Izbor žrtve.** Zlostavljača djece može privući samo djevojčica, samo dječak ili oboje. No, u većini slučajeva djevojčice su žrtve. One su posebno ranjive u disfunkcionalnoj porodici, gdje može postati zlostavljana od strane oca, očuha ili starijeg brata.
- 7) **Seksualna orijentacija.** Većina seksualnih napadača su heteroseksualci. Oko polovine napadača će se oženiti. Često će nastaviti incestne radnje sa sinom ili kćerkom, dok održavaju normalan odnos sa svojim ženama. Ostala polovina su pravi pedofili, odnosno, seksualno ih privlače djevojčice, dječake ili oboje, dok nemaju želje za odnose sa odraslim. Muškarci postaju pedofili, ne zbog nedostatka prilika za seksualne kontakte sa odraslima, već zbog nemogućnosti izbora. Interesantna opservacija je da pedofile koje privlače dječaci će često postati heteroseksualci u svom odraslom razdoblju, ili će možda odbaciti sve seksualne aktivnosti sa odraslim muškarcima.

ISTRAŽIVANJA O PEDOFILIJI

U prošlosti su mnogi stručnjaci mislili da pedofilija proizilazi iz psiholoških uticaja u ranoj fazi života, ali sada stručnjaci smatraju da je to duboko ukorijenjena predispozicija koja se ne mijenja.

Znanstvenici u centru Toronta otkrili su niz asocijacija koje ukazuju da pedofilija ima biološke korijene. Među uvjerljivije nalaze ubraja se i činjenica da je 30% pedofila ljevoruko ili obostrano, trostruko od opšte stope, jer ruka koja dominira je uspostavljena kroz kombinaciju genetike i okoline utrobe. Znanstvenici ove asocijacije vide kao snažan pokazatelj da je nešto drugačije oko pedofila na rođenju. Istraživači su također utvrdili da su pedofili skoro milimetar kraći u prosjeku od ne-pedofila i zaostaju u prosječnom IQ je za 10 poena - otkrića koja su u skladu sa razvojnim problemima, bilo prije rođenja ili u djetinjstvu.

Pedofilija posljedica moždanog poremećaja

Prema istraživanju Centra za bolesti zavisnosti i mentalno zdravlje (CAMH)¹¹, pedofilija je najvjerovatnije uzrokovana lošim vezama u mozgu. U istraživanju, u kojem je učestvovalo ukupno 127 muškaraca, su primijenjene magnetna rezonanca i sofisticirane računarske analize kako bi se uporedile grupe pedofila sa grupama kriminalaca čiji zločini nisu bili seksualne prirode. Ustanovljeno je da pedofili imaju znatno manje "bijeće mase", supstance odgovorne za povezivanje različitih dijelova mozga. Ovo otkriće, objavljeno u Časopisu za psihijatrijska istraživanja, u suprotnosti je sa široko prihvaćenim vjerovanjem da je pedofilija posljedica rane traume i zlostavljanja u djetinjstvu, te predstavlja do sada najjači

---

¹¹ <http://www.latimes.com/> (27.08.2013.)

dokaz da je pedofilija manifestacija poremećaja u razvoju mozga. Prethodna istraživanja istog tima naučnika su dala značajne sugestije ka ovom zaključku. Pedofili imaju niži IQ, tri puta veću vjerojatnoću da su ljevoruki, a čak su i nižeg rasta od onih koji nisu pedofili.

Psiholog James Cantor iz CAMH kaže da: "Nijedan nalaz is ovog istraživanja nije u prilog nekog tvrdjenja da pedofili ne treba da budu krivično odgovorni za svoja nedjela. Nemogućnost odabira normalnog seksualnog interesovanja ne znači da ne možete da birate šta ćete činiti". Nalazi istraživanja upućuju i na neophodnost posvećivanja veće pažnje načinu na koji mozak upravlja seksualnim interesovanjima.

Ono na čemu James Cantor ustrajava je to da uzroci pedofilije leže u biološkom faktoru. U izjavi za The Daily Beast je rekao: "Bez obzira na lanac događaja koji vodi do pedofilije, prva karika u tom lancu je, čini se, prije rođenja". Uzrok se može naći u procesu "majke- stres, dok je majka još uvijek trudna, ili kombinacija majke- stres ili loša prehrana, stres ili domaćinstvo u djetinjstvu". Ako se uzme jedan od tih sastojaka, može se razbiti lanac i razumjeti cijeli sistem koji se završava u pedofiliju.

Zahvaljujući identifikaciji pedofilije putem MRI i IQ studija, mnogi stručnjaci kažu da je to mentalna bolest i, baš kao i kliničke depresije ili bipolarnog poremećaja, može se tretirati i možda jednog dana izliječiti.

Razbijanje mitova o pedofilima

Kada se govori o pedofilima uvijek se nameće jedno pitanje: "Razlikuju li se pedofili od ostale populacije"? Ukoliko se gledaju socijalne ili demografske karakteristike, sa sigurnošću se može reći da se pedofili ne razlikuju od ostale populacije, oni mogu biti bilo kojeg zanimanja, obrazovanja, socioekonomskog statusa, vjere i nacionalnosti.

Na osnovu izdvojenog profila osoba i karaktera pedofila pokazalo da su počinitelji seksualnih delikata na štetu djeteta najčešće muškarci 90%-tnim udjelom, pa prema tome čine glavninu počinitelja, iako i žene sve češće čine ovaj delikt. Počinitelji su najčešće između dvadesetšeste i četrdesete godine, dok je udio maloljetnih počinitelja 11,6%. (Burger, E., Reiter, K., 1993, str. 104) Rezultati jednog od najbrojnijih istraživanja provedenog na pedofilima koji su priznali počinjeno krivično djelo, pokazali su u čemu se razlikuju pedofili od ostale populacije. U djetinjstvu pedofila bila je prisutna visoka razina obiteljske i roditeljske patologije, uključujući nasilje, iskustvo psihičke i fizičke zlostave, zanemarivanja, te seksualno zlostavljanje. Polovicu od svih počinitelja seksualno su zlostavljali, trećina ih je bila fizički zlostavljana, a 1/5 do 2/5 svih počinitelja bila je i fizički i seksualno zlostavljana. (Lang, R.A., Langevin, R., 1991, str. 61- 67) Većina počinitelja i žrtava (oko 70-90%) poznaju se od prije. Počinitelji su velikim dijelom članovi obitelji (otac, djed, skrbnik, očuh, majčin ljubavnik), rođaci (ujak, stric), susjedi, podstanari, prijatelji obitelji, dadilje, odnosno osobe zadužene za odgoj i obrazovanje (nastavnik, svećanik, liječnik). U usporedbi sa prijateljima i znancima, stranci koji djetetu prilaze na igralištu u parku

ili u osobnom automobilu, čine svega 10- 30% počinitelja. (Finkelhor, D., Hotaling, I.A., Lewis, C., Smith, C., 1995, str. 14, 19-28) Mnoga su istraživanja pokazala da su počinitelji seksualnih delikata na štetu djece na neki način društveno deficijentni, imaju mali broj prijatelja i uopće mali broj socijalnih kontakata.

Posebno pate od nedostatka socijalne vještine, pokazuju visoku razinu povučeno-
sti, nedostaje im sposobnost procjenjivanja, a imaju i nisku razinu samopouzdanja. Pokazalo se da su počinitelji koji seksualno zlostavljaju djecu emocionalno nezrele osobe, pojedincu, čije ponašanje služi kao kompenzacija za njegovu ili njezinu relativnu bespomoćnost u zadovoljavanju vlastitih bio-psiho-socijalnih životnih zahtjeva. Djeca koja su manje zahtjevana i lakša za kontrolisanje služe im u namjeri da zadovolje svoju potrebu za intimnošću, za prepoznavanjem, prihvaćanjem, potvrđivanjem, povezanošću, moći i kontrolom.

Mitovi i činjenice o seksualnom zlostavljanju¹²

MITOVI	ČINJENICE
Zlostavljači su djeci nepoznati ljudi	80- 90% zlostavljača su djeci poznate osobe
Seksualno se zlostavljani tinejdžeri koji sebe znaju zaštititi	Seksualno su zlostavljana djeca svih dobnih skupina, preko 1/3 žrtava su djeca do 5 godina
Djeca često lažu o seksualnom zlostavljanju	Djeca najčešće nemaju iskustva ni vokabular da bi točno opisali seksualnu aktivnost odraslih; ne lažu s namjerom da si stvore problem
Incestuozni zlostavljači zlostavljaju djecu samo u vlastitoj obitelji	Ispitivanja pokazuju da 50% incestuoznih zlostavljača zlostavljaju djecu i izvan svojih obitelji
Ako zlostavljač ne koristi silu, znači da je dijete dobrovoljno sudjelovalo u seksualnoj aktivnosti	Zlostavljač koriste verbalne prijetnje kako bi dijete naveo na seksualnu aktivnost, dijete nije us tanju dati zreli pristanak na seksualnu aktivnost
Seksualni zlostavljači su mentalno poremećeni, homoseksualni ili mentalno retardirani	Većina seksualnih zlostavljača funkcionira izvanredno u mnogim područjima života, heteroseksualci su i normalnog intelektualnog mehanizma
Svi zlostavljači su muškarci	Zlostavljači su oba spola
Zlostavljači su bijelci, srednje klase, urednog IQ-a	Zlostavljači dolaze iz svih klasa, svih rasa i svih IQ-a
Zlostavljanje je motivirano seksualnom potrebom	Seks nije primarna motivacija zlostavljanja, već agresija i izražavanje moći
Zlostavljanje je najčešće iznenadno	Zlostavljanje je planirano
Seksualno zlostavljačko ponašanje prestaje sazrijevanjem	Podaci govore da 50% adolescenata zlostavljača postaju odrasli zlostavljači

Tabela 3.

¹² Kozarić- Kovačević, D., 2001; 91-94

PRIPREMNE RADNJE PEDOFILA

Potrebno je praviti razliku između tri oblika seksualnog zlostavljanja¹³: 1. zlostavljanje bez kontakta (pokazivanje pornografskih slika, spolnih organa, masturbiranje pred djetetom); 2. seksualno maltretiranje koje podrazumijeva čitav niz deliktih radnji koje su na štetu djeteta, a obuhvataju i tjelesni kontakt (različiti oblici spolnog dodirivanja, npr. bludne radnje), 3. najteži oblik seksualnog iskorištavanja kada dođe do vaginalnog ili analnog spolnog odnosa (obljuba). (Ward T., Hudson S.M., Marshall W. L., Seigret R., 1995, str. 320)

Dakle, koje krivično djelo će počinitelj počinuti na štetu djeteta ovisi o njegovom seksualnom opredjeljenju i tipu pedofila.

Pripreme radnje se odnose na procese i strategije koje zlostavljači koriste da izaberu ciljano dijete, da stvore šansu da se povežu i ostvare seksualni čin, plan da dijete pruži što manji otpor i da ubijedi ili ucjeni dijete da ne oda njihovu "malu tajnu". Pet studija koje su istraživale pripreme radnje pedofila otkrile su zapanjujuće sličnosti strategija koje koriste i koje su dio pozitivnog aspekta normalnog odnosa odrasli-dijete bez zloupotrebe. Za većinu pedofila je otkriveno da su radili sami sa individualnom djecom. Zlostavljači djece su preferirali svoju vlastitu djecu ili lijepu, mladu, malu, tihu, povjerljivu, usamljenu djecu kojima je nedostajalo samopouzdanja i koja su fizički sama ili iz rasturenih porodica. Pedofili su često posjećivali mjesta gdje su djeca najviše išla, kao što su: škole, šoping centri, zabavni parkovi i igrališta, gdje su odabirali dijete koje im se sviđa. Kao primarno sredstvo za uspostavljanje seksualnog kontakta, prijavljeni su slučajni dodiri i dječije igre koje postanu pojačano seksualne; uspostava povjerenja kroz prijateljstvo; otvoreni pristup; pokazivanje žrtvama pornografskog materijala za odrasle; nagrade i slatkiši; ispravljanje moralnih standarda; prijetnje; strah i fizička sila. U jednoj studiji od pedofila je zatraženo da sačini strategijski model o tome kako napastovati dijete. Odgovori su uključivali: upotrebu pornografije; zadiranje u privatnost; sažaljenje; komplimenti; slučajni dodiri; birati djecu sa porodičnim problemima; prijateljski nastupi; koristiti ljubav kao mamac; podržavati roditelje; obmanjivanje djeteta kao da ima izbor, te promoviranje straha i uvjerenja djeteta da ništa nije pogrešno. Procjena rizika je bio drugi bitan faktor kod odlučivanja da li ili ne silovati određeno dijete.

Najčešći način na koji su počinitelji pridobijali djecu je podmićivanje, rijetko se radilo o prijetnji. U skladu sa izjavama počinitelja nanošenje fizičkih ozljeda relativno je rijetko. Najčešće zlostavljaju jedno dijete, iako ima slučajeva kada istodobno zlostavljaju više djece. U istraživanju koje je provedeno u zatvoru u Ohaju, SAD, i na osnovu izjava počinitelja došlo se do rezultata da se prosječno zlostavljaju tri dječaka, a dvije djevojčice. Počinitelji su nastojali doći do onog djeteta koje je imalo

¹³ **Seksualno zlostavljanje djeteta** može se opisati kao svaka seksualna aktivnost ili ponašanje koje može **emocionalno ili fizički** ozlijediti dijete, te svaka seksualna aktivnost ili ponašanje kojim se iskorištava dijete radi zadovoljenja seksualnih ili emocionalnih potreba druge osobe. (<http://sezamweb.net/hr/seksualno-zlostavljanje-i-incest/>- 23.08.2013.)

sve one osobine koje su oni preferirali. Tu se pokazala velika razlika od počinitelja do počinitelja. Dvije petine počinitelja naveli su djecu koju odgajaju samohrani roditelji. (Budín L.E., Johnson C.F., 1991, str. 78)

Karakteristično je to da su počinitelji polovicu svojih žrtava pronalazili u blizini svoje kuće, trećinu u susjedstvu, petinu na obiteljskim zabavama i osminu na dječjim igralištima. Samo je petina zlostavljanih žrtava pronađena daleko od kuće počinitelja. (Budín L.E., Johnson, C.F., 1991, str. 77-78) U procesu zavođenja 90% slučajeva povjerenje djeteta zadobiveno je prijateljstvom. Ostali načini zavođenja uključuju igranje 55%, davanje novca 45% i biranje djece koja su ranije bila zlostavljana od drugih zlostavljača. Vidljivi darovi poput igračkaka, slatkiša, cigareta, piva i droge puno su rjeđi, nisu uobičajni. Manje od četvrtine izjavilo je da su primjenjivali prijetnju kako bi dijete potakli i na suradnju i na šutnju. Oni koji su koristili prijetnju najčešće su prijetili batinama, iako manje od 50%. Navedene su i prijetnje uništavanja voljenih stvari i članova obitelji te prijetnje samoj žrtvi i noževima i oružjem (pištoljima).

Na programu za liječenje pedofila u Seattlu, muškarci koji su uglavnom imali iskustvo u zlostavljanju prosječno 7 žrtava, iako je raspon žrtava bio od 1 do 40, zatražili su od njih da napišu "priručnik" o tome kako seksualno zlostavljati dijete. Među primjerima koje su naveli bili su i ovi: (Conte J.R., Wolf S., Smith T., 1989, str. 293-301)

- a) Kada dijete dovedete u kuću imajte pornografske časopise koji će vam biti razbacani po kući. Pričajte o seksu i gledajte reakciju djeteta. Kada otiđe spavati provirite kroz vrata njegove spavaće sobe. Ponašajte se kao da je to sve normalno i prirodno. Budite osjećajni i dajte mu puno komplimenata. Slučajno ga dotaknite.
- b) Budite prijatelji s nekim u čijoj blizini se nalaze djeca koja imaju problem s alkoholom i drogama. Zatim s nekim tko ima čvrstu kontrolu nad djecom, koja će biti oštro kažnjena ako se loše ponašaju. Takvoj djecu uvijek možete pružiti posebnu pažnju.

Djeca će biti oduševljena time i vrlo lahko će pasti pod vašu kontrolu i moći ćete njima manipulirati. Također možete iskoristi povjerenje roditelja i biti dadilja. Bit ćete sami s djetetom.

Nakon što pronađu potencijalnu žrtvu, većina počinitelja pomisli na to da će biti uhvaćeni, tako da taj strah utiče na njihovu odluku kada i kako počiniti krivično djelo: "Birao sam žrtve za koje sam smatrao da me neće prijaviti." Dosta počinitelja opisalo je kako su uspostavili vezu s djetetom prije nego su započeli spolni odnos: "Prvo smo se igrali, zatim pričali, ja sam pružao neizmjereno puno pažnje. Ono što je važno je navesti dijete da se osjeća sigurno pričajući sa mnom. Onda bi počeo na različite načine dodirivati ga po leđima i glavi. Važno je provjeriti na šta je sve dijete spremno prije nego se povuče." (Burger E., Reiter K., 1993, str. 300)

ZNAKOVI KOJI UPUĆUJU NA SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE DJECE

Znakove koji upućuju na seksualno zlostavljanje, možemo podijeliti u dvije grupe: fizičke i bihevioralne.

Fizički pokazatelji seksualnog zlostavljanja uključuju poteškoće pri uriniranju i iritaciju, modrice, poderotine oko genitalija i/ili rektalnog područja. Venerične bolesti i trudnoća, naročito u dobi prije 13 godina, su takođe pokazatelji. (Korajlić N., Muharremi D., 2011, str. 621) Postoje još neki fizički pokazatelji seksualnog zlostavljanja u koje spadaju: otežano hodanje ili sjedenje; osjećaj gušenja; česte psihosomatske smetnje, glavobolje, bolovi u trbuhu; svrbež u genitalnom području; ozljede na grudima i bradavicama; iznenadno gubljenje ili dobivanje na tjelesnoj težini i dr.

Bihevioralni pokazatelji seksualnog zlostavljanja mogu uključivati nedostatak želje da se dijete presvuče za časove fizičke aktivnosti ili da u njima učestvuje; povlačenje, fantaziranje, ili infantilno ponašanje; bizarno seksualno ponašanje, seksualna sofisticiranost neadekvatna za dječiji uzrast, ili neobično ponašanje ili znanje o seksu; loši odnosi sa vršnjacima; delinkvencija ili bježanje od kuće; i izvještaji da je dijete bilo seksualno napadnuto. (Korajlić N., Muharremi D., 2011, str. 621)

ZAKLJUČAK

S obzirom na činjenicu da među svim krivičnim djelima na štetu djece seksualno zlostavljanje ima najveću tamnu brojku kriminaliteta, smatra se da su djeca najmanje zaštićena upravo od te vrste zlostavljanja. Razlozi tako velikog broja neotkrivenih slučajeva mogu biti sljedeći: a) zlostavljano dijete se, pod prijetnjom počinitelja boji priznati roditeljima ili drugoj osobi što mu se dogodilo; b) ponekad je dijete premalo da bi shvatilo značenje samog čina, pa o njima ne govori; c) roditelji se srame prijaviti da se njihovom djetetu tako nešto iz uvjerenja da će dijete doživjeti još teže traume, a počinitelj možda neće biti uhvaćen i kažnjen; d) najviše slučajeva seksualnog zlostavljanja djece događa se u samoj porodici djeteta, a stručnjaci nemaju pristup intimnom području porodice koja zadržava pravo na privatnost.

Pet je glavnih načina na koje je moguće otkriti je li dijete seksualno zlostavljano: a) kroz spontani razgovor sa djetetom; b) kroz poremećaje, odnosno promjene u ponašanju djeteta; c) kroz tjelesne znakove i simptome djeteta; d) prilikom istrage o drugim oblicima zlostavljanja ili zanemarivanja djeteta; e) kroz sumnju roditelja, rodbine ili drugih odraslih osoba. (Sladović Franz B., 2002, str. 2) Zbog svih poteškoća vezanih za otkrivanje seksualnog zlostavljanja važno je da stručnjaci koji dolaze u profesionalni dodir s djecom budu upućeni u znakove i simptome seksualnog zlostavljanja djece, odnosno u neposredne posljedice koje ono ima na dijete kako bi što prije reagirali.

Kada su u pitanju počinitelji ovakvih krivičnih djela, to jest pedofili, mogu se u potpunosti odbaciti priče da su to prljavi starci koji vrebaju djecu u vrtićima i par-

kovima. Dokazno je da su to u većini slučajeva “obični” ljudi, da počinitelji mogu biti i žene i muškarci, da su normalnog IQ-a, da su zaposleni na raznim mjestima, da žrtvu u većini slučajeva dobro poznaju i da su to ljudi na koje se nikada ne bi posumnjalo da bi mogli tako nešto učiniti. Veoma je mali broj počinitelja koji imaju neki oblik retardacije, nizak IQ-u i da su i sami u djetinjstvu bili žrtva nekog oblika seksualnog nasilja. Kada su u pitanju preventivne mjere za sprečavanje seksualne eksploatacije djece, može se reći da postoji veliki broj tih mjera.

Treba naglasiti da preventivne mjere djeca najbolje razumiju i pamte kada im roditelji objašnjavaju, ali ništa manje nisu važne ni objašnjenja i upozoravanja od strane vaspitača u vrtićima i nastavnika u školama.

Neke od preventivnih mjera koje djeca trebaju znati su: ako su na javnom mjestu, a odvojili su se od roditelja, ne trebaju lutati unaokolo tražeći ih. Trebaju otići do stražarnice ili ureda za sigurnost ili službe za “Gubljenje-pronalaženje” i odmah reći nadležnoj osobi da su izgubili mamu ili tatu i da trebaju pomoć da ih pronađete; ne trebaju ići u auto ili bilo gdje, sa bilo kojom osobom, osim ako nisu dobili dopuštenje od roditelja; ako ih neko prati pješice ili autom, trebaju se odmaknuti se od njega ili nje. Ne trebaju se približavati autu da razgovaraju sa ljudima koji su u njemu; ako neko pokuša da ih odvede bilo gdje, trebaju se brzo udaljiti od njega (ili nje); pokušati koristiti “sistem prijatelja” i nikada da ne idu sami; uvijek pitati roditelje za dozvolu da idete van dvorišta ili mjesta gdje se igrate, kada idete kod nekoga kući; nikada ne stopirati i ne voziti se kući s nekim, osim ako su roditelji rekli da možete; ako neko bude želio da uzme njihovu sliku, trebaju reći NE i reći roditeljima ili učitelju; niko ih ne treba dodirivati po dijelovima tijela ispod kupaćeg kostima, itd.

Preventivne mjere koje se preporučuju roditeljima su: uvijek treba znati gdje se djeca nalaze, biti blizak i upoznati se sa njihovim prijateljima kao i sa dnevnim aktivnostima.; biti osjetljiv prema promjenama u ponašanju djece; biti oprezni i spremni na mladu ili odraslu osobu koja će pokloniti neuobičajenu količinu pažnje vašoj djeci ili će im davati neodgovarajuće ili skupocjene poklone; učiti djecu da vjeruju svojim osjećanjima i uvjerite ih da su u pravu kada kažu NE onome za što osjete da nije u redu; pokušati uvijek imati zdravu komunikaciju sa djecom, tako da vam se mogu obratiti ako ih nešto muči. Zaključak ne bi bio potpun, a da se ne spomene jedan od najvećih problem modernog doba, u kojem se djeca najveće žrtve. Naime, pedofili se u forumima (chat rooms) djeci u početku predstavljaju kao njihovi vršnjaci, šalju im viceve i šale kako bi dijete potaknuli na otvoreniji razgovor, a kako se razgovori nastavljaju i stepen povjerenja između njih i djece raste. Uskoro traže i susret. Ispituju ih o mjestu prebivališta i adresi, roditeljima, školi koju pohađaju, a traže sve one informacije koje im se čine korisnim da bi mogli prići što bliže toj djeci. Navode ih na razgovor o seksu kroz šalu, a potom od njih traže fotografije ili nagovaraju djecu na fotografiranje provokativnih scena. Nerijetko, pedofili im šalju pornografske slike kako bi ih uvjerali da je to sasvim uobičajeno i da bi trebali i oni probati isto. Nažalost, djeca često nisu u stanju ocijeniti ko su osobe s kojima kontaktiraju tako

da oni neoprezniji lahko odaju svoje lične podatke koji ih poslije mogu dovesti u situaciju da postanu žrtve. Na sreću, Bosna i Hercegovina je poduzela korake kako bi u što većem broju spriječila ovaj način iskorištavanja djece.

Tako je, usvojila i ratifikovala Konvenciju o cyber kriminalu¹⁴, prilagodivši je svojim zakonskim okvirima, koji zabranjuje proizvodnju, nuđenje, distribuiranje, pribavljanje i posjedovanje dječije pornografije u informatičkom sistemu ili na mediju za pohranu informatičkih podataka. No, pored zakona, ključni faktor u zaštiti djece od ovog sve rastućeg oblika seksualnog iskorištavanja čine roditelji. Roditelji trebaju usmjeriti pažnju o dostupnosti Internet stranica djetetu, tj. stranice koje dijete posjećuje, da li ima svoj profil na nekim društvenim stranicama (npr. FACEBOOK-u, TWITTER-u), ko su im prijatelji na tim profilima, itd. Dakle, može se reći da pored države koja igra važnu ulogu u prevenciji od bilo kojeg oblika seksualno iskorištavanja djeteta, najvažniju ulogu imaju roditelji koji trebaju poduzeti različite mjere prevencije, kako bi zaštitili svoju djecu.

Može se reći da upotpunjenju i zaokruženju teme ovog rada najbolje odgovaraju riječi Gabriela Mistrala: "Krivi smo za mnoge propuste i pogreške, ali naš je najveći zločin zlostavljanje djece, negiranje temelja života. Mnoge stvari mogu čekati, ali djeca ne mogu. Njima ne možemo odgovoriti sutra, oni traže danas".

Literatura

1. Budin, L.E., Johnson, C.F., (1991), Sex abuse prevention programs: offenders attitudes about their efficacy; Child Abuse and Neglect
2. Burger, E., Reiter, K., (1993), Seksualno zlostavljanje djece i mladeži, Stuttgart, Berlin
3. Conte, J.R., Wolf, S., Smith, T., (1989), What sexual offenders tell us about prevention strategies, Child Abuse and Neglect
4. Finkelhor, D., Hotaling, I.A., Lewis, C., Smith, C., (1995), Sexual Abuse in a National Survey of Adult Men and Women, Prevalence, Characteristics and Risk Factor. U: Child Abuse and Neglect
5. Gebeth, V., (1996), Partucal homicide Investigation, 3rd edn., New York, CRS Press
6. Klaić, B., (1978), Riječnik stranih riječi, Zagreb
7. Kozarić- Kovačević, D., (2001), Medicinski i pravni mehanizmi za zaštitu od zloporabe sredstva ovisnosti i zlostavljanja, Odjel za psihijatriju i Nacionalni centar za psihotramu u suradnji sa UNICEF, Ured za Hrvatsku,, Zagreb

¹⁴ Konvenciju o cyber kriminalu Vijeća Evrope Bosna i Hercegovina je zajedno s Pratećim protokolom potpisala 09.02.2005. godine, ratificirala 19.05.2006. godine, a isti su stupili na snagu 01.09.2006. godine. (Analiza kapaciteta, procedura i nedostataka u sistemu zaštite djece od dječije pornografije u Bosni i Hercegovini, Preporuke za razvoj modela u borbi protiv dječije pornografije u Bosni i Hercegovini, 2008)

8. Korajlić, N., Muharremi, D., (2011), Heuristička kriminalistika, Travnik: Univerzitet
9. Kron, L., (1989), Psihološka tumačenja i istraživanja ličnosti sekularnih prestupnika, Beograd, JRKK
10. Lang, R.A., Langevin, R., (1991), Parent-child relations in offenders who commit violent sexual crimes against children, Behavioral Sciences and the Law
11. Loga, S., (1999), Sudska psihopatologija, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo
12. Modly, D., (1999), Krivična djela protiv dostojanstva osobe i morala na štetu djece i maloljetnika- uloga stvarnih dokaza, Interno izdanje, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo
13. Milosavljević, M., (1999.), Seksualno zlostavljanje djece, Sarajevo: Forum demokratske alternative BiH: Heinrich Boll Stiftung, Regionalni ured Sarajevo
14. Modly, D., Korajlić, N., (2002), Kriminalistički riječnik, Centar za kulturu i obrazovanje, Tešanj
15. O'Hara, C.E., O'Hara, G.L., (2003), Fundamentals of criminal investigation, Seventh edition
16. Radojičić, B., (1977), Psihopatologija, Beograd- Zagreb, Medicinska knjiga
17. Ramljak, A., (1999), Medicinska kriminalistika, Univerzitet u Sarajevu, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo
18. Ramljak, A., Petrović, B., (2005), Viktimološki pojmovnik, Sarajevo : Udruženje/Udruga diplomiranih kriminalista u Bosni i Hercegovini
19. Schnelder, H., J., (1999), Seksualna zaporaba djece- nova viktimološka i kriminološka saznanja, Split
20. Sladović- Franz, B., (2002), Početni intervju s djetetom u slučajevima sumnje na seksualno zlostavljanje, Stručni članak, Studijski centar socijalnog rada, Zagreb
21. Ward, T., Hudson, S.M., Marshall, W.L, Seigret, R., (1995), Attachment style and intimacy deficit in sex offenders, Sexual Abuse, A Journal of Research and Treatment 7

Abstract

Contrary to popular belief, not all sex offenders that target children are pedophiles, and not all pedophiles are offenders of sexual delicts. Pedophilia is a sexual disorder that is, until the last few years more and more the focus of experts, which contributed to more intensive research. In the identification of causes of pedophilia lately discusses specific changes in the brain in these individuals. United States, as the country with the highest number of sexual offenses committed against children, large funds are invested in order to find the cause of pedophilia, as well as treatments. In line with the efforts that have been invested to obtain such results, this paper focuses on the integration of all existing information about pedophilia, which starts up, unfortunately, in the territory of Bosnia and Herzegovina to be all actual. The paper next to the definition of pedophilia, classification and categorization of pedophiles, their features, will be presented the latest results of research on the causes of this appearance, as well as the preparatory activities of pedophiles, signs pointing to child sexual abuse and prevention measures that you should be familiar with both children and parents.

Key words: Sexual perversion, pedophilia, preventive measures